

Ishockeyn i Mariefred

Idrotten har alltid varit en viktig del i mariefredsbornas fritid. Lagsporter som bandy, fotboll, handboll och volleyboll bar utövats med skiftande framgång. Den sport som i alla fall legat och ligger närmast hjärtat är nog ishockeyn.

"Det var en gång-" sa börjar även en ishockeysaga och dagens prins är väl i så fall Mikael Samuelsson. Han är den senaste i raden av vara storspelare och efterföljare till sådana som Gösta Insulander, Kea Andersson och Bengt "Pliggen" Lindkvist. Vi vill nu förflytta oss till en tid då hockeyn var som störst i staden med gästspel i högsta serien i landet. Vi lämnar ordet till Yngve Andersson, signaturen YAN, som kunde hockeyn i Mariefred och som betydde mycket för sporten i staden:

Att skriva Mariefredshockeys historia är ingen lätt uppgift. I synnerhet inte som anteckningarna är bristfälliga och för en del säsonger alldeles saknas. Alltnog, upprinnelsen var att bandyn gick med stor ekonomisk förlust, krävde stor och kostnadskrävande bana samt fordrade 11 man i laget. Kristian Helin fick i sitt huvud att vi skulle börja med ishockey och vad lönade det sig då att spjärna emot. Han hade för vana att genomdriva vad han hade satt sig före och gjorde det även denna gång. Fast alla skall veta att det fanns motståndare.

Vi körde igång efter nyår 1930 och höll till på kärret nere vid Vårdshuset, vilket, kärret således, tursamt nog var ovanligt vattenrikt det året. Mindre lyckat var det onekligen att det var nästan lika mycket vatten ovanpå isen, som under den, då Kalle Aber var nere för instruktion första gången. Vätan gjorde val sitt till, att det hela verkade otillåtet avigt och man sneglade trånsjukt åt kanten efter sin gamla bandyklubba. Den nya "påken" var både för lång och för tung för ens krafter och man hade hela tiden en känsla av, att pucken låg långt bort i en annan socken.

Småningom gick det skapligare, vilket troligen var en känselvilla och till största delen berodde på att ens pretentioner på sig själv inte var så över sig stora. Lyckades man händelsevis få den motsträviga gummitrissan att lyfta sig någon decimeter från isen vid ett s.k. skott, var man stormförtjust och storbelåten med sig själv.

Lördagen den 15 februari 1930 spelades den första matchen mot ett "utombyslag", nämligen Södertälje SK:s reserver. Gästerna vann med 2-1, sedan Kristian själv haft nöjet att göra ledningsmålet, på sologenombrott till och med. IFK:s laguppställning från mål till vänsterforward såg ut så här:

Kalle Tomasson, Torsten Frebelius, Otto Holmström, Sven Lindberg, Kristian Helin och Kalle Tellsten. Avbytare var Erik "Furis" Eriksson. Och han var under matchen rasande för ingen ville vila sig, så att han fick delta i spelet.

På hösten efter började vi tidigt med skjutträningen, som försiggick från en på backen utlagd plywoodskiva. Vi höll till på Åkerbergs gård och hade snickrat ihop en målbur, framför vilken "Skrapa Plåt" Tomasson och Fiskar-Arvid alternerade, då och då iklädda fäktmask. Vi gjorde tant Åkerberg förtvild genom att skjuta sönder hennes vägghärling och Kristian

genom att inte lyda hans instruktioner att smyga sig på pucken medelst fingerade skridskoskär.

Vintern 30-31 nöjde vi oss med vänskapsmatchande, men 31-32 blev det seriespel, så dant det nu var. Vi deltog med två lag i den s.k. Södertäljeserien, i vilken Södertälje SK hade fyra lag med, bokstaverade från C till och med F.

Den nya sporten hade nu slagit igenom på allvar. Oppositionsstormarna hade lagt sig, eller i vart fall mojnät något, och vi höll på att få ett lag, vilket bl.a. framgick av att sådana storheter som Karlberg och Traneberg bägge fick på moppe på banan utanför Varmbadhuset. Göransson var lagledare och lämnade ingenting åt slumpen. Han gick till och med och letade reda på "mörka fläckar" på banan och tillhöll grabbarna att skjuta därifrån, helst då s.k. "fladderpuckar", vilka Lasse Lindberg var specialist på.

A-kedjan leddes av en viss Gösta Insulander. Han var inte så garvad och såg ingenting ut för världen, men han var förbålt svår att "träffa hemma" med bröstvärmare eller andra kroppstacklingar, och så kunde han tänka och tänka bra.

Laget anmäldes till SM och lottades mot AIK på Ispalatset. Mariefred vann inte, trots att SSK generöst ställt sin utrustning till förfogande och trots att vi enligt reglernas bokstav utrustat kapten Kristian med armbindel på

IFK Mariefreds ishockeylag 1944
Simon Anderson, Stig Sigvard "Jocke" Lindberg, Nisse Hallberg, Gösta Andersson, Sune "Bagarn" Andersson, Karl Erik "KEA" Andersson, center i landslaget, Olle Johansson, Elis Larsson, Sven Thorberg, Gösta "Boxarn" Gustavsson

Året därpå hade också Strängnäs-kamraterna börjat och förbundet tussade ihop dem, oss och Södertälje SK:s B-lag i något, som benämndes Smålandsserien. Mariefred vann alla matcherna. Fil. kand. Alf Wadman, Fjälltorp, inspirerades av framgångarna och skänkte ett magnifikt pris, benämnt Mariefredskarman. Till turneringen om denna inbjöds SSK, MP och IFK Stockholm, som just då spelade en nära nog föredömlig ishockey. Mariefred gjorde storsensation, kom via Stockholmskamraterna upp i final en mot Sportarna och levererade en batalj, som gjorde dess anhängare saliga av lycka och som slutade 0-0. Omspelet söndagen efter vanns av gästerna med matchens enda mål, gjort av Kalle Aber på långskott.

1933-34 sökte vi inträda i nationella seriesystemet och våra grabbar fick börja sin klättring mot storserien i Stockholmsserien klass 3A. Mariefred gick "rätt igenom" serien och avancerade på så sätt ett pinnhål på seriestegen. Kannturneringen blev inte heller detta år sensationsfri. MP slog ut Södertälje på middagen med 3-2 och tryckte dit hemmalaget i finalen med 1-0.

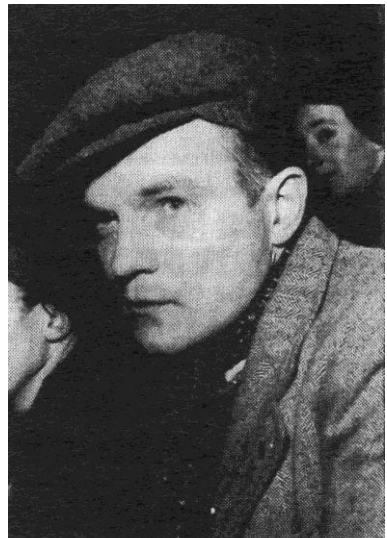
Säsongen därpå fortsattes avancemanget. Även klass 2 forcerades lika friskt och Mariefreds prestationer började uppmärksammas av Stockholmspressen, som strödde rosor, speciellt för intelligente spelupplägaren Gösta Insulander.

Kannfinalen vanns av Södertälje SK med 2-0 över Mariefred. Säsongerna 1935-36 och 1936-37 spelade Mariefred i Stockholmsserien klass 1, vilket berodde på att vintern var så dålig den första säsongen att serien inte hann färdigspelas. Vi ledde vid säsongsslutet men förlorade de tre hängmatcherna i december 1936, starkt handikappade av tji åkträning och hamnade på fjärdeplats. Traneberg stod i tur att göra sensation i kannturneringen och gjorde det också. 1-0 mot SSK och 3-1 mot Mariefred.

1936-37 hann vi lyckligt genom serien, innan Bore ledsnade på sitt säsongsjobb och hela Mariefred kunde sträcka på sig i vetskapen om att deras grabbar inte förlorat en match och var nu uppe i storserien.

En av lagets supportere, Löjtnant Gunnar Fagraeus, tyckte att pojkarna gjort sig förtjänta av någon uppmuntran och ordnade en turné till Estland. En turné som blev synnerligen lyckosam och hedrande för det relativt gröna röda laget, som vann alla matcherna och förutom segrarpriserna hade de mest otroliga historier med sig hem i bagaget.

Historier som säkerligen kommer att leva bland Mariefreds idrottsintresserade i generationer.

"Karisso", Åke Kassebro, materialförvaltare och "allt i allo".

Den första storseriesejouren blev inte långvarig. De hopknåpade 7 poängen räckte inte till förnyat kontrakt, utan vi fick ta hissen ner till Stockholmsseriens översta våning igen. I Sportarnas frånvaro vann MP Mariefredskannan. Mariefreds första internationella match är också att notera från denna säsong.

Det norska laget Grane kom, sågs och besegrades med 6-0. 1938-39 hade vi Estlands landslag här på återvisit. Om det nu var av ren artighet eller berodde på att Karl-Eric Andersson, som hade utvecklats till vår specielle matchvinnare, just då var upptagen av landslagsspel i Norge må vara osagt, men gästerna vann med 1-0.

1939-40 var det färdigt för uppflyttning igen. Ingen matchförlust i klass 1, vilken året förut ej hunnit slutas, varför ingen uppflyttning då förekom. I SM-turneringen vann vi 3 matcher, men i den fjärde blev det storstopp. Hammarby vann 7-0. Juniorlaget blev distriktsmästare efter att ha avfärdat först GUIF med 10-0 och sedan Södertälje SK med 8-0. Karl-Eric Andersson och Olle Johansson presterade ett spel, som till och med kom den kräsna Södertäljepubliken att falla till föga.

1940-41 ner igen. Denna gång i den nystiftade division 2. 1941-42 upp igen i storserien för tredje gången. Mariefred var tydligen för dåligt för div 1 och för bra för div 2, för 1944-45 var vi återigen uppe och slogs med dom stora grabbarna. Det var fjärde gången och då gick det äntligen något bättre. De åtta poäng vi skrapade ihop räckte, och den som såg Mariefreds spel i 5-5-matchen mot Hammarby på deras mammas gata eller matchen hemma mot Göta, som slöt med samma resultat, var nog villig skriva under på, att laget just då hörde hemma i högsta klassen. Kannturneringen, som av olika anledningarna legat nere några år, vanns av Södertälje, som således tog hem dyrgripen för gott.

1945-46 får nog betecknas som starkaste säsongen. Ska vi saga hittills? Vi flaggade till och med i toppen på serietabellen ett tag och Karl-Eric ledde skytteligan ända till dess endast 2 matcher återstod. Han blev förresten för tredje gången ihågkommen av landslagets UK och gjorde en strålande match i Finland, dominerande både planen och radioreferatet samt enhälligt tilldelad priset till bäste man.

Efter 2-4-matchen hemma mot Hammarby, som förresten gott kunde ha vunnits utan att någon orättvisa skett, hade Aftonbladet ett helt uppslag Mariefredsishockey, på vilket bland annat staden kallades ishockeyns motsvarighet till bandyns Slottsbron och fotbollens Degerfors. Det blev bara en plump i protokollet den säsongen, dess värre sa kraftig att det höll på att utplåna all den tidigare vackra pränten på Ishockeyhistoriens Mariefredsblad. Hammarby vann sin hemmamatch med 17-3!

1946-47 var inte lika lyckosam. Forshaga var enda serielag vi rådde på, - två gånger till och med. De övriga torvade till oss och visade oss ännu en gång vägen till division 2- hissen.

I ilskan klädde Mariefred AIK i finalen om det året förut av fru Frida Ericson hoptiggda, nya Mariefredskannan, och avslutade med en turné till Finland, där alla 4 matcherna vanns med sammanlagt 30-14. Motståndet var det bäst som Andersson var "bäst på plan".

1947-48 -ett sorgligt kapitel, som man helst skulle överlämnat åt någon annan att skriva. "Rätt igenom" Div. 2, fast åt fel håll, uppifrån och ner. Vi fick sällskap med nabon Åker, som förresten noterade sin första seger över arvfjenden under denna säsong. Till Kannfinalen kom vi ju förstås, att vi ska dit tycks stå skrivet i stjärnorna, men vi vann den inte. Inte riktigt. AIK vann med 12-2. Ha ha, ja ja.

Vi kan inte gärna avsluta kapitlet ISHOCKEY utan att nämna några namn. Först Kristian Helin, eldsjelen för vilken ingenting idrottsligt någonsin varit omöjligt. Han, och realiter bara han, har förtjänsten och äran av att denna "sport för män", som Wadman uttryckte sig, kom till Mariefred och slog rot.

Nog sagt. Gösta Insulander, svensk ishockeys absolut förnämste strateg och kanske även tekniker. Ja, tro mig. Det var han. När en spelare mitt i spelivern och hetsen på planen tänker ut kombinationer, som vi märkvärdiga "experter" på läktaren inte ens kunnat drömma om, då är han en stor spelare. Jag har bara sett två som mäktat detta. Gunnar Gahlin i bandy och Gösta Insulander i ishockey.

Karl-Eric Andersson, i sina bästa stunder svensk ishockeys vassaste målgörare. Inte på "rövarchanser", det var Kurre Kjellis gebit, utan på s.k. givna chanser, sådana som så sällan resulterar i mål. Vår ende landslagsman. Olle Johansson, mannen som är för bra lagspelare för att trångsynta "förståsigpåare" ska kunna fatta hans effektivitet. Han kan allt i ishockey. Karl-Eric har vid flera än ett tillfälle beklagat att han aldrig fått sin parhäst sedan junioråldern med sig i något landslag. Vi instämmer. Anders Lindberg, Evert Andersson, Sune Andersson, Elis Larsson, Boxarn, KE Ekström, Gösta Andersson, Snorken... Nej, ni får ursäkta grabbar, men jag får inte breda ut

mig mera. Jo, jag måste!

Ishockeylaget i inhemska dräkter under Hollandsturnén

Vi må inte i detta sammanhang glömma Åke "Karisso" Kassebro, "Klubb-Nicke" och allt i allo. När allt kommer omkring, så undrar jag om inte han och hans uppoffrande slit genom åren betytt allra mest. Var dröm om en landslagskedja bestående av Karl-Eric, Gösta Insulander och Olle Johansson gick aldrig i uppfyllelse. Gösta slutade och Olle flyttade ifrån staden, innan konstellationen nått sitt absoluta maximum. Synd på så rara ärter", tycker

Yngve.

Turnéerna

Till klubbens historia hör även turnéerna till Holland, Belgien, Finland och Estland. Dessa utflykter var mycket uppskattade av spelare och medföljande fruar och fästmör. Vilket kan intygas av två av de inblandade, Nisse Hellberg och Sune "Bagarn" Andersson, som har blivit hemstaden trogna. Med hjälp av dessa har vi fått fram hur det hela gick... Den första resan gick till Estland 1937 då man spelade mot två estländska lag. Dessa besegrades med sammanlagt 5-0. Nästa resa gick till Finland 1947 där man spelade 4 matcher och bl.a. slog landslaget med 8-2. Sex år senare var det dags igen att ta sig an finnarna och man spelade då 3 matcher. 1950 kunde man göra en längre resa och det blev rinkarna i Holland och Belgien som fick besök av mariefredslirarna. Det blev 4 matcher som spelades i diverse mer eller mindre primitiva anläggningar men även i en inomhushall. Året efter gjordes en ny resa dit och då blev det återigen 4 matcher. Man passade även på att besöka Paris. Reseledare var författaren och mariefredsbon Leif Beckman.

Olle Gustafsson